

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра державно-правових і гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕТНОДЕРЖАВОЗНАВСТВА»

(назва навчальної дисципліни)

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти (доктор філософії)

галузь знань

08 Право

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність: (спеціалізація):

081 Право

(код і назва спеціальності (або спеціалізації))

освітня програма

«Право»

(назва освітньої програми)

форма навчання

денна

(денна / заочна)

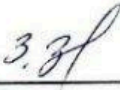
Київ – 2025 рік

Розробник: кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри державно-правових та гуманітарних наук

(підпис) Зореслава ЗАХОЖАЙ

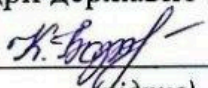
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри державно-правових і гуманітарних наук
Протокол № 2 від 04.09.2025 року

Завідувач кафедри

(підпис) Зореслава ЗАХОЖАЙ

Гарант освітньо-професійної програми

д.ю.н, доцент, доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук

(підпис) Катерина БОРТНЯК

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПІ	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕТНОДЕРЖАВОЗНАВСТВА ВК 9
2. Статус навчальної дисципліни	Вибіркова
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	2 рік навчання, 2 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити загальна кількість годин -120 год Аудиторних – 32 Лекцій 16 Семінарських 16 Самостійна робота – 88
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	залік
6. Інформація про консультації	Середа 13.30-14.30
7. Мова викладання	Українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Захожай Зореслава Володимирівна, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри державно-правових та гуманітарних наук
9. Контактна інформація викладача	
10. Посилання на силабус на веб-сайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми етнодержавознавства» відноситься до загальнонаукового циклу. Для освоєння дисципліни використовуються знання, вміння, способи діяльності та установки, сформовані в ході вивчення дисципліни «Актуальні проблеми етнодержавознавства». Навчальна дисципліна має суттєве значення для підготовки фахівців в галузі права, історії, політології, державної етнічної політики, етнології, етнічних проблем сучасного світу. Ґрунтовне засвоєння зазначеної дисципліни надає можливість здобувачу вищої освіти гуманітарного напрямку отримати знання в галузі права, політології та етнології.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми етнодержавознавства» є вивчення основних етапів, процесів і подій в етнічній та соціокультурній сферах українського суспільства, як складової європейської та світової цивілізації. Основними завданнями вивчення дисципліни «Актуальні проблеми етнодержавознавства» є те, щоб в результаті опанування навчальним матеріалом студенти могли отримати цілісне уявлення про державну політику в етнічній сфері та етнополітичні процеси.

	<p>Здобувачі вищої освіти мають знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - принципи визначення періодизації історії державної політики в етнічній сфері; - джерела, наукову літературу з етнічної політики в державній сфері та етнополітичних процесів; - сучасні методологічні підходи до вивчення історичних, етнополітичних, соціальних та культурних процесів; - етапи становлення і розвитку системи навчальних закладів, які досліджують етнополітичні процеси; - особливості формування мережі культурологічних, науково-технічних установ, історію становлення та розвитку провідних наукових центрів, у тому числі у вищих навчальних закладах, які досліджують етнополітичну проблематику; - основні події, дати найбільш визначних досягнень у галузі історії національних меншин України на різних етапах історії українського суспільства; <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміти самостійно узагальнювати й аналізувати основні проблеми державної політики в етнічній сфері та етнополітичних процесів; - мати уявлення про існуючі електронні інформаційні ресурси з проблем етнополітології, вміти ними користуватися - демонструвати здатність до прогнозування перспектив розвитку етнополітичних процесів на етапі сучасного українського державотворення.
Формат проведення дисципліни	<p>Використовуються лекції, семінарські заняття, індивідуальні дослідження, колоквиуми, наукові дискусії, конференції, дискусії, індивідуальні консультації тощо. Використовується метод компаративісти (порівняльного аналізу етнічних та політичних процесів як в Україні, так і в інших суспільствах. У разі роботи в дистанційному режимі використовуються навчальне середовище Google Classroom і програми електронної комунікації Meet. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через соціальну мережу Telegram.</p>

Консультативну допомогу здобувачі наукового ступеню доктора філософії права можуть отримати у ННП кафедри державно-правових та гуманітарних наук, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту:
kaf_ppr@tnu.edu.ua

3. . Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>	
Кількість кредитів:	3	Вид занять	Форма навчання
Загальна кількість годин:	120		Денна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	2	Лекції:	16
Семестр:	3	Практичні заняття:	
Тижневе навантаження (год.):			
аудиторне:	32	Семінарські заняття:	16
Самостійна робота:	16	Самостійна робота:	88
Форма підсумкового контролю:	Залік		
Мова навчання:	Українська		

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Актуальні проблеми етнодержавознавства»

Актуальні проблеми етнодержавознавства як науки та навчальної дисципліни. Методи дослідження державної політики в етнічній сфері та етнополітичних процесів: структурно-функціональний, статистичний, біхевіоризм, компаративістика (порівняння). Етнічність у сучасному світоустрої. Напрями еволюції етнополітичних парадигм. Системна криза України в етнополітичному вимірі: прояви і причини.

Тема 2. Визначення, категорії та поняття предмету

Поняття етносу, нації, корінні нації, титульний етнос, етнічні меншини, національні меншини, етнічна спільнота, національна спільнота, етнокорнфесійна спільнота, емігрантська етнічна спільнота, етнодержавознавство, етнополітологія, етносоціологія, етнокультурологія

Тема 3. З історії державної політики в етнічній сфері в Україні

Етнічна політика литовського князівства, Польської держави, Російської імперії, Доби українських національних революцій, Радянської влади в Україні, Державна етнічна політика на етапі сучасного українського державотворення

Тема 4. Мовний аспект державної політики в етнічній сфері

Мовний аспект соціокультурної трансформації у сучасній Україні: націоналізація проти глобалізації. Соціокультурні трансформації та їхній мовний аспект. Напрямки мовної трансформації в пострадянській Україні. Державна політика в мовній та етнічній сферах. Вживання мов у різних сферах суспільно-політичного життя.

Тема 5. Конфесійний аспект етносоціальних процесів

Динаміка конфесійних процесів у сучасній Україні: інституційні та ідентифікаційні аспекти. Конфліктогенний та інтеграційний потенціал релігійного простору України. Релігія і церква у суспільному просторі України: динаміка змін. УПЦ. УГКЦ. Римо-католицька церква. Протестантизм. Іудаїзм. Державна політика в етноконфесійній сфері.

Тема 6. Регіональні аспекти етнополітичних та соціокультурних процесів

Регіональні аспекти соціокультурних трансформацій в Україні. Динаміка процесів ідентифікації в українському суспільстві в середовищі державних службовців України. Уявлення мешканців Луганська про Донбас і Галичину. Уявлення мешканців Дрогобича про Донбас і Галичину. Суперечності між Сходом і Заходом України. Бажані взаємовідносини між Сходом і Заходом України.

Тема 7. Етнополітична компонента розвитку прикордоння

Етнополітична компонента розвитку прикордоння. Мова спілкування в сім'ї громадян різних регіонів України. Ідентифікація громадян у різних регіонах з різними типами культур. Відповідь респондентів на питання щодо кордону між Україною та Росією, а також мешканцями Галичини щодо кордону із Польщею.

Тема 8. Міграційні процеси та їх етносоціальний аспект

Масштаби та тенденції міграційних процесів у сучасному світі, Європі і Україні. Зростання ролі соціокультурних та політичних факторів у сучасних теоріях міжнародної еміграції. Фактори зростання конфліктогенного потенціалу міжнародної еміграції. Використання міжнародної міграції як різновиду сучасної зброї: соціокультурний та політичний аспекти.

Тема 9. Етнічні конфлікти в сучасному світі

Поняття расизм, націоналізм, ксенофобія, українофобія, юдофобія, трайбалізм, дискримінація осіб в зв'язку з мовною приналежністю, етнічні конфлікти на європейському, американському, африканському й азійському континентах.

Тема 10. Військові протистояння в етнополітичному вимірі.

Випробування війною: старі поділи і нові зв'язки у сьогоdnішньому українському суспільстві. Суспільна амбівалентність в контексті військової проблематики, подій в військовій сфері. Спільний проект проблематики війн та воєнного протистояння.

Тема 11. Соціокультурні аспекти національних інтересів України в контексті протистояння російській агресії.

Національні інтереси України: теоретичні основи. Стратегічний вибір України в дискурсі її національних інтересів. Криза національних інтересів в контексті російської агресії. Національні інтереси з боку Росії: можливості політичної науки. Загрози «гібридної війни»: соціокультурний компонент. Відповіді на загрози «гібридної війни» та «гібридного миру»: соціокультурний компонент. Гегемонія популізму в Україні: її наслідки та нові загрози. Ефекти і наслідки гегемонії популізму в Україні.

Тема 12. Виклики та перспективи етнополітичних процесів в Україні.

Наукові розробки вітчизняних науковців з проблем етнополітичних процесів в Україні. Проблеми формування стійких фреймів «російська агресія», «окупація Криму», «Крим – Україна», «Донбас – Україна». Пріоритетні завдання сучасної етнополітологічної науки. Активне протистояння націоналістичним й шовіністичним догматам – нагальне завдання української наукової думки і громадськості. Досягнення гармонійності та безконфліктності в міжетнічних стосунках – стратегічний напрям державної етнічної політики в Україні.

5. Тематичний план дисципліни

№	Курс 2 Семестр I Всього годин у семестрі 40 Розділи та теми	Кількість годин							
		Денна форма				Заочна форма			
		Кількість	У тому числі			Кількість	У тому числі		
			Л	СЗ	СР		Л	СЗ	СР
1	Тема 1. Предмет і завдання курсу «Актуальні проблеми етнології»	10	1	1	8				
2	Тема 2. Визначення, категорії та поняття курсу	10	1	1	8				
3	Тема 3. Історія державної політики в етнічній сфері в Україні	10	1	1	8				
4	Тема 4. Мовний аспект державної політики в етнічній сфері	10	1	1	8				
5	Тема 5. Конфесійний аспект етносоціальних процесів	10	1	1	8				
6	Тема 6. Регіональні аспекти етнополітичних та соціокультурних процесів	10	1	1	8				
7	Тема 7. Етнополітична компонента розвитку прикордоння	10	1	1	8				
8	Тема 8. Міграційні процеси та їх етносоціальний аспект	10	1	1	8				
9	Тема 9. Етнічні конфлікти в сучасному світі	10	2	2	6				
10	Тема 10. Військові протистояння в етнополітичному вимірі	10	2	2	6				
11	Тема 11. Соціокультурні аспекти національних інтересів України в контексті протистояння російській агресії	10	2	2	6				
12	Тема 12. Виклики та перспективи етнополітичних процесів в Україні	10	2	2	6				
	Разом аудиторних	120	16	16	88				

6. Підготовка до семінарських та практичних занять

Тема 1. Предмет і завдання курсу Актуальні проблеми етнології

- Актуальні проблеми етнології як науки та навчальної дисципліни.
- Методи дослідження державної політики в етнічній сфері та етнополітичних процесів: структурно-функціональний, статистичний, біхевіоризм, компаративістика (порівняння). Етнічність у сучасному світоустрої.
- Системна криза України в етнополітичному вимірі: прояви і причини.

Тема 2. Визначення, категорії та поняття предмету

- Поняття етносу, нації, корінні нації, титульний етнос.
- Поняття етнічні меншини, національні меншини, етнічна спільнота, національна спільнота, етноконфесійна спільнота, емігрантська етнічна спільнота.
- Поняття етнологія, етнополітологія, етносоціологія, етнокulturологія.

Тема 3. З історії державної політики в етнічній сфері

1. Етнічна політика литовського князівства й польської держави,
2. Державна етнічна політика Російської імперії.
3. Державна політика в етнічній сфері Доби українських національних революцій,
4. Державна етнічна політика радянської влади в Україні,
5. Державна етнічна політика на етапі сучасного українського державотворення

Тема 4. Мовний аспект державної політики в етнічній сфері

1. Мовний аспект соціокультурної трансформації у сучасній Україні: націоналізація проти глобалізації.
2. Соціокультурні трансформації та їхній мовний аспект. Напрямки мовної трансформації в пострадянській Україні.
3. Державна політика в мовній та етнічній сферах.
4. Вживання мов у різних сферах суспільно-політичного життя.

Тема 5. Конфесійний аспект етносоціальних процесів

1. Динаміка конфесійних процесів у сучасній Україні: інституційні та ідентифікаційні аспекти.
2. Конфліктогенний та інтеграційний потенціал релігійного простору України.
3. Релігія і церква у суспільному просторі України: динаміка змін. УПЦ. УГКЦ. Римо-католицька церква. Протестантизм. Іудаїзм.
4. Державна політика в етноконфесійній сфері.

Тема 6. Регіональні аспекти етнополітичних та соціокультурних процесів

1. Регіональні аспекти соціокультурних трансформацій в Україні.
2. Уявлення мешканців Луганська про Донбас і Галичину.
3. Уявлення мешканців Дрогобича про Донбас і Галичину.
4. Суперечності між Сходом і Заходом України.
5. Бажані взаємовідносини між Сходом і Заходом України.

Тема 7. Етнополітична компонента розвитку прикордоння

1. Етнополітична компонента розвитку прикордоння.
2. Мова спілкування в сім'ї громадян різних регіонів України.
3. Ідентифікація громадян у різних регіонах з різними типами культур.

Тема 8. Міграційні процеси та їх етносоціальний аспект

1. Масштаби та тенденції міграційних процесів у сучасному світі, Європі і Україні.
2. Зростання ролі соціокультурних та політичних факторів у сучасних теоріях міжнародної еміграції.
3. Фактори зростання конфліктогенного потенціалу міжнародної еміграції.
4. Використання міжнародної міграції як різновиду сучасної зброї: соціокультурний та політичний аспекти.

Тема 9. Етнічні конфлікти в сучасному світі

1. Поняття расизм, націоналізм, ксенофобія, українофобія, юдофобія, трайбалізм, дискримінація осіб в зв'язку з мовною приналежністю.
2. Етнічні конфлікти на європейському, американському, африканському й азійському континентах.

Тема 10. Військові протистояння в етнополітичному вимірі.

1. Випробування війною: старі поділи і нові зв'язки у сьогоdnішньому українському суспільстві.
2. Суспільна амбівалентність в контексті військової проблематики, подій в військовій сфері.
3. Спільний проект проблематики війн та воєнного протистояння.

Тема 11. Соціокультурні аспекти національних інтересів України в контексті протистояння російській агресії.

1. Національні інтереси України: теоретичні основи.
2. Стратегічний вибір України в дискурсі її національних інтересів.
3. Криза національних інтересів в контексті російської агресії.
4. Загрози «гібридної війни»: соціокультурний компонент.
5. Відповіді на загрози «гібридної війни» та «гібридного миру»: соціокультурний компонент.

Тема 12. Виклики та перспективи етнополітичних процесів в Україні.

1. Наукові розробки вітчизняних науковців з проблем етнополітичних процесів в Україні.
2. Проблеми формування стійких фреймів «російська агресія», «окупація Криму», «Крим – Україна», «Донбас – Україна». Пріоритетні завдання сучасної етнополітологічної науки.
3. Активне протистояння націоналістичним й шовіністичним догматам – нагальне завдання української наукової думки і громадськості.
4. Досягнення гармонійності та безконфліктності в міжетнічних стосунках – стратегічний напрям державної етнічної політики в Україні.

7. Матеріали для самоконтролю

1. В чому полягає сутність етнодержавознавства як науки та навчальної дисципліни.
2. Назовіть категорії, поняття та визначення предмету.
3. Яке місце займає етнічність у сучасному світоустрої.
4. Які напрями еволюції етнополітичних парадигм Ви можете назвати.
5. В чому проявляється системна криза України в етнополітичному вимірі.
6. В чому сутність понять нація, корінна нація, етнічність.
7. Розкажіть про категорії національна меншина, етнічна меншина, етнічна спільнота, національна спільнота.
8. Охарактеризуйте дослідження в галузі етнодержавознавства, етносоціології, етнополітології, етнокультурології.
9. Що Ви можете сказати про етнічну державну політику Литовсько-польського князівства.
10. Якою була державна політика Російської імперії. означає суспільна амбівалентність в контексті військової проблематики, подій в військовій сфері.
11. Що Ви можете сказати про державну політику доби Українських національних українських революцій.
12. Охарактеризуйте етнічну політику на етапі сучасного українського державотворення.
13. Яке місце займає мовний аспект соціокультурної трансформації у сучасній Україні.
14. В чому проявляються соціокультурні трансформації та їхній мовний аспект.
15. Які прояви мовної трансформації в пострадянській Україні Ви можете назвати.
16. В чому сутність державної політики України в мовній та етнічній сферах.
17. Що Ви можете сказати про вживання мов у різних сферах суспільно-політичного життя.
18. В чому проявляється динаміка конфесійних процесів у сучасній Україні. 2. Розкажіть про конфліктогенний та інтеграційний потенціал релігійного простору України.
19. Розкрийте поняття релігія і церква у суспільному просторі України: динаміка змін.
20. Розкажіть про деякі конфесійні напрями в релігійному житті України: УПЦ, УГКЦ, Римо-католицька церква, Протестантизм, Іудаїзм.
21. Якою є державна політика України в етноконфесійній сфері.
22. В чому проявляються регіональні аспекти соціокультурних трансформацій в Україні.

23. Що можна сказати про динаміку процесів ідентифікації в українському суспільстві в середовищі державних службовців України.
24. Розкажіть про уявлення мешканців Луганська про Донбас і Галичину.
25. Що Ви можете сказати про уявлення мешканців Дрогобича про Донбас і Галичину.
26. В чому проявляються суперечності між Сходом і Заходом України.
27. Якими можуть бути бажані взаємовідносини між Сходом і Заходом України.
28. Якою є етнополітична компонента розвитку прикордоння в Україні.
29. Що можна сказати про мову спілкування в сім'ї громадян різних регіонів України.
30. В чому проявляється ідентифікація громадян у різних регіонах з різними типами культур.
31. Якими є відповіді респондентів на питання щодо кордону між Україною та Росією, а також мешканцями Галичини щодо кордону із Польщею.
32. В чому проявляються масштаби та тенденції міграційних процесів у сучасному світі, Європі і Україні.
33. Яке місце займає проблема зростання ролі соціокультурних та політичних факторів у сучасних теоріях міжнародної еміграції.
34. Назвіть фактори зростання конфліктогенного потенціалу міжнародної еміграції.
35. В чому проявляється використання міжнародної міграції як різновиду сучасної зброї: соціокультурний та політичний аспекти.
36. Що Ви можете сказати про терміни расизм, націоналізм, трайбалізм, ксенофобія, українофобія, юдофобія, русофобія.
37. Що Ви знаєте про етнічні конфлікти в європейському, американському, африканському й азійському континентах. означає суспільна амбівалентність в контексті військової проблематики, подій в військовій сфері.
38. Розкажіть про можливість етнічних конфліктів та проблеми їх подолання на етапі сучасного українського суспільства.
39. В чому полягають національні інтереси України.
40. Яким є стратегічний вибір України в дискурсі її національних інтересів.
41. В чому проявляється криза національних інтересів в контексті російської агресії.
42. Як відображається проблема національних інтересів з боку Росії в політичній науці.
43. В чому полягають загрози «гібридної війни».
44. Якими є відповіді на загрози «гібридної війни» та «гібридного миру».
45. В чому проявляється гегемонія популізму в Україні.
46. Що Ви можете сказати про ефекти і наслідки гегемонії популізму в Україні.
47. Які наукові розробки вітчизняних науковців з проблем етнополітичних процесів в Україні Ви можете назвати.
48. Охарактеризуйте проблеми формування стійких фреймів «російська агресія», «окупація Криму», «Крим – Україна», «Донбас – Україна».
49. В чому полягають пріоритетні завдання сучасної етнополітологічної науки.
50. Що можна сказати про активне протистояння націоналістичним й шовіністичним догматам як нагальне завдання української наукової думки і громадськості.
51. Якими є досягнення гармонійності та безконфліктності в міжетнічних стосунках як стратегічний напрям державної етнічної політики в Україні.

8. Індивідуальні завдання.

Теми есе та рефератів.

1. Теоретико-методологічні засади дослідження етнополітичних процесів.
2. Етнічність у сучасному світоустрої.
3. Напрями еволюції етнополітичних парадигм.
4. Діапазон можливостей етнополітології у системному аналізі конфліктності в українському суспільстві.
5. Дослідження етнополітологічних процесів в контексті досвіду соціокультурних трансформацій в демократичних (посттоталітарних) суспільствах.
6. Теорія модернізації як теоретико-методологічна основа вивчення етнополітичних та соціокультурних трансформацій.
7. Концептуалізація дискурсу етнополітичних та соціокультурних трансформацій у посттоталітарних суспільствах у роботах зарубіжних дослідників.
8. Етнополітичні та соціокультурні трансформації в посттоталітарних суспільствах у роботах вітчизняних та зарубіжних науковців.
9. Мовний аспект етнополітичних та соціокультурних процесів в Україні
10. Етнополітичні та соціокультурні трансформації та їхній мовний аспект.
11. Напрями мовної трансформації в пострадянській Україні.
12. Державна політика в мовній та етнічній сфері.
13. Вживання мов у різних ділянках суспільно-політичного життя України.
14. Мовні уявлення громадян України.
15. Динаміка етноконфесійних процесів в сучасній Україні
16. Конфліктогенний та інтегративний потенціал релігійного простору України.
17. Релігія і церква у суспільному просторі України. Державна політика в етноконфесійній сфері.
18. Регіональні аспекти етнополітичних та соціокультурних процесів в сучасній Україні.
19. Етнополітичні процеси в Західному регіоні України.
20. Етнополітичні процеси в Південному регіоні України.
21. Етнополітичні процеси в Східному регіоні України.
22. Міграційні процеси як фактор етнополітичних та соціокультурних трансформацій європейського та українського суспільств.
23. Масштаби і тенденції міграційних процесів у сучасному світі, Європі та Україні.
24. Зростання ролі соціокультурних та етнополітичних факторів у сучасних теоріях міжнародної міграції.
25. Фактори зростання конфліктогенного потенціалу міжнародної міграції у соціокультурних і політичних сферах сучасних суспільств.
26. Етнополітичні та соціокультурні аспекти державних національних інтересів України в контексті протистояння російській агресії.
27. Національні інтереси України: теоретичні основи.
28. Стратегічний вибір України в дискурсі її національних інтересів.
29. Криза національних інтересів України в контексті російської агресії.
30. Національні інтереси і загроза з боку Росії: можливості політичної науки.
31. Загрози «гібридної війни»: соціокультурний компонент.
32. Відповіді на загрози «гібридної війни» з боку Росії: етнополітичний компонент.

9. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Оцінювання семінарських занять, у тому числі самостійної роботи, розроблено таким чином, що дає можливість здобувачу вищої освіти у підсумку отримати максимальну кількість балів (від 0 до 100) за поточний контроль. Критеріями оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є усна відповідь реферати/есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

За умови, отримання за поточний контроль 60 балів і вище, за бажанням здобувачів вищої освіти, даний бал зараховується як оцінка за залік із навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти має право підвищити бал шляхом здачі заліку. Здобувач вищої освіти, який за поточний контроль набрав 59 балів і нижче здає залік із навчальної дисципліни. Залік може проводитися в усній чи письмовій формі і передбачає відповідь на два теоретичних питання.

10. Політика курсу

В особистий рейтинг студента зараховується активна участь під час всього періоду вивчення дисципліни «Актуальні проблеми етнодержавознавства», а саме відвідування лекцій, активна участь в семінарських та практичних заняттях. Вчасно підготовлені есе, реферати, які мають бути презентовані належним чином та з посиланнями на джерела, не містити плагіату.

Презентації-виступи студентів проводяться під час семінарських та практичних занять і демонструють результати наукових досліджень з обраної теми; семінари також передбачають демонстрацію студентами набутих знань та навичок, обговорення та дискусії. За результатами роботи на семінарських, практичних заняттях студент отримує оцінку згідно шкали ECTS.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись політики доброчесності при виконанні завдань для самостійної роботи, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відвідування лекційних та семінарських занять є важливою складовою успішного засвоєння дисципліни та успішної здачі заліку/екзамену. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, наявності пропусків семінарських занять без поважних причин здобувач вищої освіти повинен здати пропущені теми в позааудиторний час, звернувшись до викладача.

Політика курсу визначається усталеними стандартами академічної доброчесності, основу якої складає, як відомо, творче освоєння навчального матеріалу та набуття умінь і навичок застосування інструментарію наукового пошуку, критичного аналізу наукового й інформаційного контенту в процесі здійснення загальнонаукового чи юридичного дослідження.

10.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка складається з суми балів під час вивчення освітнього компоненту.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Таблиця 1

Види навчальної діяльності	Кількість занять / робіт	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	8	40
Поточний контроль (тести, короткі письмові завдання, аналіз кейсів, участь у дискусіях)	протягом курсу	10
Презентація / доповідь за темою дослідження	1	10
Індивідуальне наукове завдання (аналітична робота, есе, дослідницький проект)	1	40
Разом		100

Оцінювання роботи на семінарських заняттях (табл.2)

Таблиця 2

Семінарські заняття	1	2	3	4	5	6	7	8
Максимальні бали	5	5	5	5	5	5	5	5
Мінімальні бали	2	2	2	2	2	2	2	2

Критерії оцінювання роботи на семінарі (Табл.3)

Таблиця 3

Критерій	Бали
Активна участь у дискусії, аргументовані відповіді	1
Аналіз наукових джерел та нормативно-правових актів	1
Виконання практичного або аналітичного завдання	2
Обґрунтованість висновків, науковий рівень відповіді	1
Разом за одне заняття	5

10.2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	A	відмінне виконання
80-89	зараховано	B	вище середнього рівня
75-79	зараховано	C	загалом хороша робота
66-74	зараховано	D	Непогано
60-65	зараховано	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незараховано	FX	необхідне перескладання
0-29	незараховано	F	необхідне повторне вивчення курсу

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Передбачається в процесі навчання застосування проектора для демонстрації відео- та фотоматеріалів, слайдів, таблиць, міжнародно-правових, законодавчих актів (в порівняльному аспекті) та інших інформативних наочних матеріалів.

12. Рекомендовані джерела інформації

1. Основні

- 1.Афонін Е. А. Закономірності та особливості української трансформації / Е. А. Афонін, О. В. Суший // Стратегічна панорама. – 2015. – № 1. – С. 94–108.
2. Білошицький С. В. Міграційні процеси у провідних країнах ЄС: соціокультурні трансформації та політичні наслідки С. В. Білошицький // Наукові записки – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2014. – Вип. 4–5 (72–71) (липень–жовтень). – С. 328–340.
3. Воропаєва Т. Ідентичність українського народу в контексті соціокультурних трансформацій: теоретико-методологічні засади дослідження / Т. Воропаєва // Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка. Українознавство. – 2010. – № 14. – С. 15–18.
5. Донбас в етнополітичному вимірі. – К., 2014.
6. Заремба Олександр. Модернізаційний дискурс ідентичності в українському суспільстві на початку ХХІ століття / Олександр Заремба, Олександр Федоренко // Наукові записки – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – Вип. 5(55) (вересень–жовтень). – С. 40–55.
7. Зовнішня трудова міграція населення України / Державний Комітет статистики України, Український центр соціальних реформ. – К., 2009.
8. Інноваційна перспектива у стратегії національної консолідації в Україні. Аналітична доповідь / за ред. О. М. Майбороди. – К., 2013.
9. Касьянов Г. В. Теорії нації та націоналізму / Г. В. Касьянов. – К., 1999.
10. Ковальський В. Національні інтереси: загрози та їх нейтралізація / В. Ковальський, О. Маначинський, Є. Пронкін // Віче. – 1994. – № 7. – С. 57–62.
11. Котигоренко В. Етнічні протиріччя і конфлікти в сучасній Україні: політологічний концепт / В. Котигоренко. – К., 2004.

12. Котигоренко В. О. Сучасна українська нація: через кризовий розвиток / В. О. Котигоренко // Гілея. – 2015. – Вип. 103 (12). – С. 304–315.

Додаткові

1. Крим в етнополітичному вимірі. – К., 2005.
2. Кулик В. Еволюція мовних уявлень в українському суспільстві за останнє десятиліття / В. Кулик // Наукові записки – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – Вип. 4(78). – С. 159–173.
3. Майборода О. М. Мовне та політико-ідеологічне протистояння в Україні: причини, чинники, прояви / О. М. Майборода, М. І. Панчук // Мовна ситуація в Україні: між конфліктом та консенсусом. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2008. – С. 213.
4. Макаренко Наталія. Сучасні трансформаційні процеси в етнічній структурі України (на прикладі Донбасу) / Наталія Макаренко // Наукові записки – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – Вип. 5(55) (вересень–жовтень). – С. 232–246.
6. Маслов П. А. Миграция как фактор социального риска: причины и последствия / П. А. Маслов // Научные проблемы гуманитарных исследований – 2009. – № 10. – С. 104–108.
7. Нагорна Л. Регіональна ідентичність: український контекст / Л. Нагорна – К., 2008.
8. Нагорна Л. П. Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань / Л. П. Нагорна. – К., 2011.
9. Процюк Р. Релігійна ідентичність як чинник становлення громадянського суспільства / Р. Процюк // Вісник Львівського ун-ту. Філософські науки. – 2004. – Вип. 6. – С. 122–130.
10. Римаренко С. Індивідуальні та колективні права. Етнополітичний контекст / С. Римаренко. – К., 2013.
11. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки / Г. П. Ситник. – К., 2012.
13. Шпорлюк Роман. Формування модерних націй: Україна – Росія – Польща / Роман Шпорлюк [перекл. з англ.]. – К., 2013.
15. Єленський В. Нація і релігія: Україна / В. Єленський // Людина і світ. – 2003. – № 6. – С. 39–48.
16. Захожай З.В. Спадкоємність конституційних ідей: історико-правове дослідження конституції Пилипа Орлика та Конституції України / Вчені записки ТНУ. Серія: Юридичні науки. Том 36 (75) №6. с. 6-10. https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2025/6_2025/4.pdf
17. Захожай З.В., Доценко В.О., Жолоб М.П. Позбавлення радянською владою іудейських громад України культових споруд (кінець 20-х - початок 30-х рр. ХХ ст.) / Вчені записки ТНУ. Серія: Історичні науки. Том 36 (75) № 1, 2025. -с.59-66
18. Zoreslava Zakhzhai, Taras Boichenko, Zoriana Vysotska, Olha Snitovska, Olha Tamarkina. //Effectiveness of developing critical thinking at humanities electives in higher educational institutions.//journal for Educators, Teachers and Trainers, Vol. 14 (2). - 2023, p.567-577 .
19. Olga Avramova, Homotiuk Oksana, Bilovus Lesia, Volodymyr Mysyk, Zoreslava Zakhzhai. History of housing policy's formation and development in Ukraine. - Edelweiss Applied Science and Technology. - Vol. 8, No. 5, 2024 .- p. 328-337.
20. Захожай З.В. Культурна спадщина України у світовому вимірі / Збірник наукових праць: Актуальні проблеми соціальних комунікацій та мистецтвознавство: збірник наукових праць [наук. ред.: Чебанова О.Є.. У 2-х т. – Київ: КиМУ, 2018. –Т. 2 – С 4-25.